

Hallsbergs kommun
kommun@hallsberg.se

Beslut

efter riktad tillsyn i Transtenskolan i Hallsbergs
kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hallsbergs kommun att i enlighet med det datum som nedan listas vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister.

För området **trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling** ska åtgärder vidtas senast **den 30 juni 2020**. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag redovisas till Skolinspektionen skriftligen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen konstaterar att Hallsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att alla lärare tillämpar de gemensamma reglerna om gemensamma förhållningssätt i arbetet med att skapa trygghet och studiero som beslutats på skolenheten.
- Se till att vuxennärvaron i de allmänna utrymmena på skolan ökar.
- Se till att rektorn beslutar om ordningsregler som tagits fram i samarbete med skolpersonal och under medverkan av eleverna. Rektorn ska, efter samråd med skolpersonal, besluta om lämpliga konsekvenser om reglerna inte följs.
- Se till att eleverna får information om ordningsregler och konsekvenser vid överträdelser samt att skolpersonal genomför samtal med elever för att skapa samsyn kring skolans ordningsregler.
- Se till att stötta lärarna genom kompetensutveckling så att de kan skapa och bibehålla studiero på lektionerna.

Arbetet mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Hallsbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett systematiskt och långsiktigt främjande och förebyggande arbete för att förhindra kränkande behandling på skolan.
- Huvudmannen ska se till att det främjande arbetet ger eleverna och personalen möjlighet att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.
- Huvudmannen ska se till att personalen kompetensutvecklas för att öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Bedömning

Skolinspektionen har under hösten 2019 genomfört en riktad tillsyn av området *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* vid Transtenskolan i Hallsbergs kommun. Underlag för Skolinspektionens bedömningar är skolans plan mot kränkande behandling och diskriminering 2019/2020, skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2018/19, inkomna uppgifter från skolan, officiell statistik, skolenkäten för vårterminen 2019, tidigare beslut från Skolinspektionen daterat 2017-12-14, intervjuer med elever, lärare, elevhälsan, trygghetsteam och rektorn samt genomförda lektionsobservationer. Skolinspektionen besökte skolan den 4-5 december 2019.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero inte lever upp till skollagens krav. Transtenskolan är inte en trygg skola för alla elever och det finns även otrygga områden på skolan. Vidare varierar studieron i olika klasser och ämnen vilket leder till att elever inte alltid kan koncentrera sig på sitt skolarbete under lektionstid. Vissa riktade insatser har gjorts för att förbättra tryggheten och studieron på skolan, men dessa insatser har inte varit tillräckliga. Skolans miljö bidrar inte heller till trivsel och trygghet för eleverna då det inte finns några planerade rastaktiviteter för eleverna, eller så många aktiviteter som eleverna kan utföra på egen hand, låg vuxennärvaro och få ställen att sitta på och umgås i.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans målinriktade arbete mot kränkande behandling, då det främjande och förebyggande arbetet är otillräckligt. Skolinspektionens utredning visar att elever blir utsatta för kränkande behandling i verksamheten. Skolinspektionens utredning visar även att det är låg vuxennärvaro i de allmänna utrymmena och att personal och elever i större utsträckning behöver diskutera begrepp och innebörden av begrepp så som kränkande behandling. Även skolans plan

mot kränkande behandling och diskriminering behöver synliggöras och diskuteras tillsammans med eleverna.

Föreläggande

Trygghet och studiero

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Transtenskolan i Hallsbergs kommun inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Tillsynen visar att det finns elever som upplever otrygghet och att det finns otrygga områden på skolan. Bland annat förekommer det bråk, slagsmål, konflikter, hård jargong och bristande respekt mellan elever. Det framkommer även att det förekommer både verbala och fysiska kränkningar. Det hårda språkbruket mellan elever har blivit normaliserat enligt personalen och rektorn på skolan, men trots detta har inga gemensamma insatser gjorts på skolan under höstterminen 2019 för att förbättra språkbruket. Utredningen visar även att vuxennärvaron är låg och att den bygger på frivillighet. Vissa insatser har gjorts under höstterminen 2019 för att skapa trygghet som exempelvis schemaändringar och utökat bemanningen i skolans cafeteria, men dessa har inte varit tillräckliga. Av förarbetena till skollagen framgår att trygghet och en stimulerande lärandemiljö är en av de viktigaste förutsättningarna för att elever ska kunna inhämta och utveckla kunskaper. Att riktade insatser inte har gjorts i någon större omfattning är anmärkningsvärt med tanke på att skolans egen kartläggning under höstterminen 2019 har visat att det både finns otrygga områden på skolan och att det är många elever som upplever otrygghet i form av att man kan känna en utsatthet och bli utsatt för kränkande behandling.

Utredningen visar vidare att studieron brister i flera klasser och i olika ämnen vilket leder till att elever inte alltid kan koncentrera sig på sitt skolarbete under lektionstid. Utredningen visar att lärarna har gemensamma regler för hur de ska skapa studiero och trygghet men att dessa följs i olika utsträckning. Skolan har ordningsregler men konsekvenstrappan efterlevs inte och är inte tydlig för eleverna. Vissa riktade insatser har genomförts under höstterminen 2019 för att skapa studiero men trots detta så uppger alla intervjuade att studieron varierar. Även skolans egen trygghetsenkät påvisar att det inte råder studiero för alla elever. Skolinspektionens enkät från vårterminen 2019 visar också låga värden avseende studieron utifrån svaren från elevernas vårdnadshavare och den pedagogiska personalen. Även vid Skolinspektionens förra besök på Transtenskolan under 2017 bedömdes studieron som en brist i beslutet för skolan. Det är anmärkningsvärt att skolan inte har satt in verkningsfulla åtgärder för att skapa studiero för alla elever, då signaler har framkommit sedan en tid tillbaka om att det inte alltid råder studiero och då skolan även varit föremål för tidigare tillsynsbeslut inom detta område.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I läroplanen avsnitt 2.8 anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Av läroplanen avsnitt 2.3 anges även att skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 319-320) framgår bland annat följande. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Det förebyggande arbetet är centralt. En viktig grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal om de gemensamma värden som ska gälla. Eleverna ska beredas möjlighet att delta i utformningen av lärandemiljön. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är självfallet även det en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö för alla elever. Det finns dock situationer när de åtgärder som vidtagits i förebyggande syfte inte är tillräckliga och där disciplinära åtgärder behövs för att säkerställa en god studiemiljö.

Skolinspektionens utredning - trygghet

Skolinspektionens utredning visar att det inte är en trygg miljö för alla elever på Trans-skolan. Vid samtliga intervjuer framkommer att det uppstår konflikter av olika slag på skolan som gör att elever inte känner sig trygga och att det finns otrygga områden på skolan. Av elevintervjuer och intervju med elevhälsan samt rektorn framkommer att det förekommer bråk, slagsmål, kränkningar, hårt språkbruk samt så kallade skojbråk som urartar varje vecka eller flera gånger i veckan. Av samtliga intervjuer framkommer även att det är ett hårt klimat på skolan och en hård jargong mellan eleverna. Både lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det hårda språkbruket har blivit normaliserat på skolan elever emellan, men lärare säger att de inte har något gemensamt arbete eller tid avsatt på skolan för att förebygga och förbättra elevernas språkbruk. Några lärare säger dock att de har pratat om språkbruk på sin mentorstid. Det framkommer vidare att det varierar om lärare säger till elever som använder ett olämpligt språkbruk, men att lärare och annan personal i största möjliga mån försöker att påpeka detta.

Av intervjuer och av svaren på skolans trygghetsenkät, som finns i skolans plan mot kränkande behandling och diskriminering, framgår att det även finns otrygga områden på skolan så som skolans cafeteria, matsal och toaletter. Elever berättar att det är högljutt och stökigt både i cafeterian och i matsalen. Flera elever, från olika årskurser, undviker att vistas i skolans cafeteria. Av elevintervjuer och i intervjuer med lärare och elevhälsan framkommer att det inte finns några planerade rastaktiviteter och att miljön på skolan är undermålig för eleverna. Detta då det inte finns något att göra för eleverna på rasterna, det finns få sittplatser på skolan och det kan vara trångt vid elevernas skåp. Elever berättar vidare att vuxennärvaron på skolan är låg. Även elevhälsan och trygg-

hetsteamet uppger att vuxennärvaron är låg på skolan och att det skulle behöva anställas ytterligare personal i skolans cafeteria. Av intervjuer med lärare, rektorn och elevhälsan framkommer att skolan inte har något rastvärdsschema utan att vuxennärvaron bygger på frivillighet. Lärarna, rektorn, elevhälsan och trygghetsteamet uppger att de försöker att vara ute i de allmänna utrymmena men att det är svårt att hinna med det i den utsträckning som de önskar och som behövs. Elever berättar att när bråk eller slagsmål uppstår i korridorerna så finns det oftast inte någon vuxen i närheten, men flera elever anser att de kan hämta en vuxen eller berätta för en vuxen om något har inträffat. Elever uppger vidare att större bråk eller slagsmål som uppstår på skolan inte diskuteras med eleverna efteråt.

Skolinspektionens utredning - studiero

Det varierar om elever har studiero på lektionerna och det saknas ett samlat arbete på skolan med att skapa studiero. Av samtliga intervjuer framkommer att studieron varierar för eleverna beroende på ämne eller klass. Elever uppger att de har studiero i flera ämnen men att det inte råder studiero i vissa ämnen. På de lektionerna där det saknas studiero kan det både vara högljutt och stökigt i klassrummet men även ute i korridorerna och i intilliggande grupprum. Elever kan även röra sig i klassrummet under lektionstid och störa andra elever som försöker att arbeta med sina uppgifter. Elever kan också agera respektlöst mot lärare och andra elever under lektionstid. Även Skolinspektionens lektionsobservationer visar att studieron brister på vissa lektioner och exempelvis kan elever prata högljutt både med varandra men även rakt ut under lärares genomgångar. Lärare kan även bli avbrutna under sina genomgångar av elever som skriker rakt ut. Exempel ses även på att elever lämnar klassrummet innan lektionen avslutats och att elever kan störa varandra under lektionstid genom att cirkulera runt i klassrummet och prata med andra elever. Rektorn uppger att det finns olika orsaker till varför det inte råder studiero i vissa ämnen och klasser och att en av orsakerna är att elever i behov av stöd inte får ett adekvat stöd av skolan. Andra orsaker är bland annat stora klasser, brister i ledarskapet i klassrummet, stor variation i elevernas kunskapsnivå och att det finns elever som inte får studiehandledning på modersmålet i tillräcklig utsträckning.

Det framkommer vidare att lärarna har ett gemensamt förebyggande arbete för att skapa studiero men att detta följs i olika utsträckning. Av intervjuer med lärare, rektorn, elevhälsan och trygghetsteamet framkommer att det för lärarna finns gemensamma regler som innebär att de ska följa en gemensam lektionsmall, eleverna ska ha fasta placeringar i klassrummet och elevernas mobiltelefoner ska samlas in vid varje lektion. I lärarintervjuer framkommer att de gemensamma reglerna har diskuterats i de olika arbetslagen men att det dock kan variera i vilken utsträckning de följs. Att de gemensamma reglerna följs av lärarna i olika utsträckning bekräftar även elevintervjuerna. Även lektionsobservationer visar att elever exempelvis använder sina mobiltelefoner under lektionstid. Av tillsynen framkommer vidare att skolan har ordningsregler men rektorn uppger att de är allmänt hållna och svåra att efterleva. Rektorn uppger även att det finns en så kallad åtgärdstrappa men att den inte har efterlevts. Både elever och lärare uppger att det är otydligt vilka konsekvenser det blir om ordningsreglerna

inte efterlevs och om någon elev exempelvis stör studieron. Lärare uppger att de konsekvenser som de har tillämpat är tillsägelse och/eller kontakt med hemmet. Både elevintervjuer och lektionsobservationer påvisar att lärarna säger till de elever som stör studieron, men att inte alla elever hörsammar lärarens tillsägelser. Det framkommer vidare att skolan arbetar efter ett årshjul när det gäller de förebyggande arbetet kring studiero och trygghet och att skolan i detta arbete kartlägger elevernas upplevelse av bland annat studieron. Den senaste enkäten genomfördes i början av höstterminen 2019 och den visar att 37 procent av eleverna anser att de inte har studiero, men att det varierar mellan årskurserna. Även Skolinspektionens enkät från vårterminen 2019 visade låga värden avseende studieron utifrån svaren från elevernas vårdnadshavare och den pedagogiska personalen. Elever från årskurs 9 hamnade dock något över snittet jämfört med riket. Av lärarintervjuer framkommer att skolan har gjort riktade insatser under höstterminen 2019 för att öka studieron i olika klasser, men att de på ett gemensamt plan inte har hunnit att fortsätta med ett förebyggande arbete i stort på skolan. Av elevintervjuer framkommer även att många elever anser att det inte har gjorts några förbättringar eller de i alla fall inte har märkt av några insatser för att studieron ska förbättras. Vissa elever uppger dock att de har märkt att det har blivit flera lärare på vissa lektioner. Samtliga elever uppger vidare att de inte har fått någon återkoppling av den enkät som genomfördes eller att de har fått vara med och ge synpunkter på hur studieron skulle kunna förbättras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Transtenskolan uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten avseende trygghet och studiero. Hallsbergs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Arbetet mot kränkande behandling

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans förebyggande arbete för att avvärja risker för kränkande behandling inte lever upp till skollagens krav. Skolinspektionens utredning visar att elever i stor omfattning blir utsatta för kränkningar i verksamheten och att skolan inte vidtar tillräckliga åtgärder för att förebygga kränkande behandling. Utredningen visar att skolan behöver ha ett gemensamt och förebyggande arbete för att förhindra kränkningar. Av utredningen framgår visserligen att skolan kartlägger elevers uppfattning om utsatthet men att skolan inte har gjort några insatser utifrån den kartläggningen, trots att en stor andel av eleverna, 23 procent, uppgav att de blev utsatta för kränkningar eller trakasserier. I det förebyggande arbetet ingår även att föra diskussioner med eleverna kring trygghet och vad kränkande behandling innebär vilket inte har gjorts på skolan under höstterminen 2019. I det förebyggande arbetet ingår vidare att det ska finnas vuxna i verksamheten på rasterna i så stor omfattning att de kan ha uppsikt över elever och finnas till hands för elever för att förhindra att kränkningar sker och otrygghet skapas. Utredningen visar att vuxennärvaron är låg och framför allt

i områden som eleverna har angett som otrygga vilket Skolinspektionen finner anmärkningsvärt.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att det ofta förekommer kränkningar på skolan. Enligt rektorn har skolpersonalen från och med skolstarten på höstterminen 2019 fram till Skolinspektionens besök den 4-5 december 2019 upprättat 22 anmälningar om kränkande behandling. Av den trygghetsenkät som eleverna besvarade i september månad 2019 framkommer att 23 procent av eleverna känner sig utsatta för kränkande behandling eller trakasserier. Även Skolinspektionens enkät från vårterminen 2019, som besvarades av elever i årskurs 9, visar sämre värden jämfört med riket när det gäller att förhindra kränkande behandling. Av samtliga intervjuer framkommer att det förekommer både verbala kränkningar och fysiskt våld på skolan dagligen eller i vart fall varje vecka. Kränkningar sker såväl i klassrummet som på rasterna enligt eleverna. Rektorn uppger att kränkningar även sker genom sociala medier. Av intervjun med rektorn framkommer att det även finns konflikter mellan vissa grupper/elever på skolan.

Skolan behöver arbeta mera förebyggande mot kränkande behandling. Rektorn, elevhälsan och trygghetsteamet uppger att de inte har haft något förebyggande arbete under höstterminen 2019. Elevhälsan och lärare uppger även att skolans plan mot kränkande behandling skulle behöva bli ett levande dokument och gås igenom kontinuerligt i kollegiet. Av intervjuer med elever, lärare och rektorn framkommer att det varierar om personalen har informerat eleverna om skolans plan mot kränkande behandling och diskriminering och om begrepp så som kränkande behandling, trakasserier och mobbning har diskuterats. Det framkommer vidare av elevintervjuer att de inte har haft några gemensamma dagar på skolan kring värdegrund. Rektorn, elevhälsan, trygghetsteamet och lärare uppger vidare att när det gäller förebyggande arbete genom vuxennärvaro i skolan så bygger närvaron på frivillighet. Av intervjuer med rektorn, lärare, elevhälsan och trygghetsteamet framkommer att personalen vistas i de allmänna utrymmena i den utsträckning de hinner med. Eleverna uppger att det är låg vuxennärvaro i de allmänna utrymmena och elevhälsan och trygghetsteamet uppger att den borde vara högre.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Transtenskolan uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten avseende arbetet mot kränkande behandling. Hallsbergs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

X Hanna Kindén

X Åsa Rasmussen

Beslutsfattare
Signerat av: Hanna Kindén

Föredraganden
Signerat av: Åsa Rasmussen

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens riktade tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Transtenskolan

Bilaga 1: Fakta om Transtenskolan

Skolinspektionen har den 6 november 2019 initierat ett ärende utifrån inkomna uppgifter och nationell statistisk.

Skolenheten besöktes av Skolinspektionen den 4-5 december 2019. Tillsynen har omfattat området trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Transtenskolan är en kommunal grundskola för elever i årskurs 7-9 som ligger i Hallsbergs kommun. På skolan går det cirka 371 elever. Skolan leds av en tillförordnad rektor som är tillika biträdande skolchef i kommunen och den inre organisationen består av tre arbetslag som arbetar mot respektive årskurs 7, 8 och 9.

Måluppfyllelse

Av nationell statistik över slutbetygen läsåret 2018/19 framgår att 60,5 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i alla ämnen. Andelen elever som var behöriga att söka till yrkesprogram var 71,4 procent och det genomsnittliga meritvärdet var 202,4. Skolans resultat var lägre än genomsnittet i riket för samtliga variabler.

Statistiken visar också att Transtenskolans flickor nådde högre resultat än pojkarna. Våren 2019 uppnådde 65,5 procent av flickorna kunskapskraven i alla ämnen. Motsvarande värde för pojkarna var 55,7. Andel flickor som var behöriga till yrkesprogram var 72,4 procent jämfört med pojkarnas värde som var 70,5. Flickornas genomsnittliga meritvärde var 213,5 medan pojkarnas var 191,7.